12. Геноцид в У країні 1932 – 1933 рр. За матеріалами кримінальної справи № 475. – К., 2014.
13. Левчук Н., Боряк Т., Воловина О., Рудницький О., Ковбасюк А. Втрати міського й сільського населення України внаслідок Голодомору в 1932 – 1934 рр. // Укр. істор. журнал. – 2015. - № 4.
14. Левчук Н. До питання про «старі» та «нові» підходи до оцінки втрат населення України внаслідок Голодомору 1932 – 1933 рр. // Укр. істор. журнал. – 2018. – № 2.
15. Природний рух людности України в 1929 р. – Харків: Господарство України, 1932.
16. Українські вісті (Новий Ульм). – 1950. – Ч. 11.
17. Цаплин В. Стстистика жертв сталинизма // Вопросы истории (Москава). – 1989. - № 4.
18. Часопис. – 2020. - № 2.

Б.І. Гуменюк
доктор історичних наук, професор
завідувач кафедри публічного управління
та міжнародних відносин
НПУ імені М.П. Драгоманова
(м. Київ)

ПРОБЛЕМА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ НОВИХ ЗАГРОЗ ТА ЗАВДАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Коронавірус COVID-19, який розпочав свій стрімкий рух із Сходу, і вже міцно вкорінився в Європі та впевнено крокує далі по планеті є багатовимірним явищем не тільки суто медичного, але і фінансового, економічного, глобально-політичного характеру. Є підстави, на жаль, остерігатись, що цей «багатоголовий дракон із Китаю», змусить суттєво переформутувати поточну модель світової економіки, що склалась протягом останніх 30 років по завершенню холодної війни, а відтак сформувати нову політичну, політико-правову парадигму універсального світоустрою. Не хочеться піддаватися зайвим емоціям, тим паче панічного змісту, оскільки навколо будь-якого подібного за масштабами процесу існує завжди багато різноманітних спекуляцій (від конспірологічної змови фармацевтичних монополій до політики анонімних потужних біржових акул, які роздмухують через ЗМІ «розміри катастрофи» і швиденько скуповують за безцінь акції компаній, які постраждали від вірусу), проте незаперечними залишаються факти. І не тільки медичні. Лише за останній тиждень минулого місяця (лютий 2020 р.) в результаті падіння світові фондові ринки втратили близько 5 трильйонів доларів. Тільки на початку поточного року світовий туристичний бізнес постраждав мінімум на 22 млрд. доларів.

Поширення епідемії супроводжується дедалі ширшим застосуванням практики закриття кордонів. Так, після виявлення COVID-19 в Ірані низка сусідніх країн - Вірменія, Афганістан, Пакистан та Туреччина прийняли рішення про закриття кордонів з Ісламською Республікою. «В умовах цих карантинних і обмежувальних заходів, до яких вдались уряди Китаю та деяких інших країн, складні географічно-розподільчі, виробничо-збутові ланцюги, та вимоги до високої мобільності робочої сили, товарів і ресурсів стали Ахіллесовою пятою глобалізації як домінуючого вектору системи міжнародних відносин в останні 30 років. В цілому очікується падіння глобальної економіки в 2020 р. мінімум до 2,5%, що може спровокувати виникнення довготривалої кризи», - зазначають експерти в Інституту стратегічних досліджень «Нова Україна» Святослав Денисенко та Віталій Грамотнєв [1].

Отже, як і перед академічним середовищем – політологами, експертами різних галузей науки, так і лідерами національних державоутворень, громадянськими суспільствами постала **нова проблема**, методологічне дослідження якої потребує комплексного, міждисциплінарного підходу, з одного боку, а з іншого, дієвих, оперативних, практичних заходів для того, щоб її подолати, або принаймі мінімізувати її негативні наслідки. Якщо коротко сформулювати суть проблеми, то вона вміщується в запитанні: «Чи вдасться глобалізації, попри всі її суперечності, зберегти свою позитивну, пріоритетну тенденцію в процесі менеджменту універсальним світоустроєм, чи нові загрози завдадуть їй серйозної шкоди, а відтак подарують почуття перемоги в таборі антиглобалістів?».

У науковій спільноті немає однозначного погляду на природу, форми, характер та спрямованість розвитку процесів глобалізації та її регіонального втілення у формі європейської інтеграції. І хоча практично всі аспекти глобалізації є добре дослідженими і ніхто із неупереджених експертів не піддає сумніву її об'єктивність та реальність, визначення «поняття глобалізація» при цьому варіюється в залежності від ідеологічних уподобань та науково-дисциплінарної належності її дослідника.

У науковій літературі склалася одна із традицій тлумачення процесу глобалізації як вестернізації, тобто вимушеного пристосування незахідної частини світу до домінуючої моделі суспільного розвитку. Глобалізація відбувалась переважно таким чином, що закріплювала ієрархічну нерівність різних країн та націй. [2. – С.211]. Вона до початку глобальної фінансової кризи 2008 р. давала відчутні економічні переваги, говорячи у термінології І.Валлерстайна, «центру» світової економічної системи на рахунок їх «периферії». [3. – С.96]. У загальному сенсі можна визначити глобалізацію як складний історичний феномен, який має свої форми та якість у різні епохи. З точки зору, наприклад, філософії історії саме глобалізація забезпечує єдність всесвітньої історії.

Дослідження закономірностей, суперечностей та проміжних результатів глобалізації повинно враховувати різні соціальні інтереси, потреби, мотиви діяльності (боротьба за контроль над ресурсами, захист своїх цінностей та накопичення соціального капіталу, світоглядні форми, які властиві суб'єктам історії.

Трактування міжнародних відносин в контексті охоплення та трансформації їх глобалізаційним трендом було проведено в західній науці на теоретичному та методологічному рівнях у численних монографіях, підручниках та академічних статтях, публікація яких активізувалась після закінчення другої світової війни. Теоретичні праці Р.Арона, Зб.Бжезінського, У.Бека, Х.Була, Г.Бутуля, А.Вендта, К.Волта, А.Волферса, К.Дойча, М.Каплана, Г.Кіссінджера, Р.Кеохейна, Р.Кокса, Г.Моргентау, Дж.Ная, Дж.Раггі, Дж.Розенау, Н.Спайкмана, Р.Снайдена, С.Хоффмана, Е.Хааса, С.Хантінгтона, Т.Шеллінга та інших представників американської та європейської міжнародно-політичної науки добре відомі в західній та пострадянській наукових спільнотах.

Зазначу, що попри певні концептуальні розбіжності праць зазначених науковців їх об'єднує епістемологічна основа у лінійному уявленні про історичний розвиток [епістемологія – термін грецького походження – філософська-методологічна дисципліна, у якій досліджується знання як таке, його будова, структура, функціонування і розвиток]. Зокрема, зазначене уявлення взагалі властиве європейській християнській ментальності. Так само як і висновки про активну цивілізаторську місію головним чином західно-європейців в процесі колонізації «відсталих» народів країн Азії, Африки та Латинської Америки. Зазначена ідеологема стала одним із ключових елементів європейської ідентичності. В свою чергу колонії «імпортували» в метрополій лише європейське уявлення про державну машину, але найчастіше в наївно спрощеному стилі без належних засобів її практичної імплементації.

На початку XXI століття процес глобалізації став віддзеркаленням та реалізацією інституційних змін, які призвели до суттєвих позитивних зрушень в економіці розвинутих країн після другої світової війни. Саме тоді були врегульовані чисельні економічні

суперечки та вироблені міжнародно-правові процедури походження позицій. Подальший бум в Південно-Східній Азії, Японії та поширення транспортних комунікацій створили важливі передумови для розширення масштабів глобалізації. Водночас успіх західної політики розширення демократії, який супроводжувався активним зростанням економічних показників, приніс свої результати і привів до радикальних політичних змін у світі та краху так званого табору соціалістичних країн. Відхід від соціалізму та перехід до ринково-орієнтованої економік у більшості країн світу забезпечили зростання темпів та масштабів глобалізації. Це була її золота доба. Вона супроводжувалась революцією в інформаційних технологіях, поширенням кабельного та супутникового телебачення, збільшенням кількості персональних комп'ютерів, мобільних телефонів, смартфонів тощо, завдяки чому з'явились можливості миттєвого поширення інформації, зокрема, через глобальну мережу Інтернет. Вже наприкінці 90-х рр. минулого століття глобалізація зробила важким, а в окремих випадках здавалось і не можливим, існування держав, ізольованих одні від одних.

За роки незалежності в Україні сформувалась своя потужна національна школа політологів, в працях яких питання дослідження різних аспектів процесу глобалізації знайшли своє відповідне відображення. Проте і в них феномен глобалізації розглядався з позитивістських позицій, що додають більше до національних інтересів України, яка стала її активним учасником з перших днів своєї незалежності як на глобальному, так і регіональному рівнях.

Основний масив монографій, навчальних посібників і наукових статей у фахових виданнях за роки незалежності створені політологами різних поколінь та наукових шкіл (О.Бабкіна, О.Білорус, Ю.Брусиловська, С.Галака, В.Горбулін, О.Зернецька, Є.Камінський, М.Капитоненко, А.Качинський, О.Коломієць, В.Константінов, І.Кресіна, В.Крушинський, О.Литвиненко, М.Мальський, В.Манжола, О.Майборода, М.Михальченко, М.Оживан, О.Соснін, В.Ткаченко, В.Толстов, Б.Парахонський, Г.Перепелиця, І.Тодоров, І.Хижняк, В.Хлнін, Л.Чекаленко, С.Шергін та ін.). Зміст цих праць відзначається високим рівнем теоретизуванням, політологічним дискурсом та оригінальною методикою дослідження. Здебільшого вони присвячені актуальним проблемам політології і світополітичним процесам у контексті суспільної модернізації та зовнішньополітичної стратегії України. Відомі дослідники визнавали необхідність пізнавально-накопичувального етапу міжнародно-політичної думки для того, щоб «поступово вийти на рівень особистого внеску у світову теоретичну думку в галузі політології міжнародних відносин»[4. – С.162].

Отже в умовах нових викликів та загроз перед вітчизняною політологічною наукою і відповідними закордонними центрами постає питання як у випадках глобальних небезпек діяти для того, щоб напрацьована модель економічного розвитку, яка продемонструвала на практиці свої незаперечні позитивні результати, не була зруйнована, а змогла встояти і пристосуватись до нових реалій? Ця проблема ставить завдання не тільки перед академічним середовищем а насамперед перед відповідними державними інститутами, які відповідають як за державну (Національну) безпеку в цілому, так і кожного її громадянина зокрема.

Атака коронавіруса на Європу, сумнозвісні події в Нових Санжарах вимагають від виконавчої влади, зокрема, від зовнішньополітичної служби України негайної концентрації на виконанні таких пріоритетних завдань:

- дипломатичні установи за кордоном повинні ретельно вивчити досвід відповідних служб по профілактиці, реагуванню на загрозу та методи боротьби із вірусом в країнах свого перебування;
- МЗС України узагальнити кращий досвід, виробити відповідні пропозиції, щоб вийти на Уряд (Президента) з метою юридичного унормування методики (регламенту) дій державних служб в подібних випадках;

- Використати цю ситуацію як додатковий аргумент на двосторонньому та багатосторонньому рівнях дипломатії щодо повернення Автономної Республіки Крим до України, яка в результаті її анексії з боку РФ позбулась лікувально-оздоровчої бази, напрацьованої за роки незалежності за кошт українських платників податків і яка б могла слугувати ефективним інструментом для лікування та періоду реабілітації від відповідних вірусних захворювань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Денисенко С., Грамотнєв В. / Дзеркало тижня, Випуск №1238, 22-28 лютого 2020 р. / https://dt.ua/macrolevel/virusniy-udar-po-globalizaciyi-340009_.html
2. Henry Kissinger. Does America Need a Foreign Policy?: Toward a New Diplomacy for the 21st Century. – New-York, 2001. – 352 p.
3. Wallerstine Im. The Modern World-System I. Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century, - University of California Press, 2011. – 442 p.
4. Камінський Є.Є. Світ переможців і переможених. Міжнародні відносини і українська перспектива на початку XXI століття / Є.Є. Камінський. – К. : Центр вільної преси, 2008. – 326 с.

В.Ю. Стеценко
завідувач кафедри правознавства
та галузевих юридичних дисциплін
НПУ імені М.П. Драгоманова
доктор юридичних наук, професор
(м. Київ)

ДЕЯКІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВВЕДЕННЯ КАРАНТИНУ В УКРАЇНІ У З'ВЯЗКУ ЗІ СПАЛАХОМ COVID-19 У СВІТІ

Почавшись в Китаї, спалах коронавірусної хвороби COVID-19 швидко розповсюдився і в Європі. Станом на 12 березня 2020 року в Європейському регіоні було зареєстровано вже понад 20 000 підтверджених випадків захворювання і майже 1000 смертей □1□. Доктор Tedros Adhanom Ghebreyesus, Генеральний директор ВООЗ, 11 березня 2020 року заявив, що ситуацію з поширенням COVID-19 можна охарактеризувати як пандемію, що пов'язано зі стрімким збільшенням числа випадків захворювання за межами Китаю протягом останніх двох тижнів, яке зачіпає все більше число країн □1□. В цей же час директор Європейського регіонального бюро ВООЗ д-р Hans Henri P. Kluge робить заяву: «Той факт, що ми називаємо цю ситуацію пандемією, свідчить про те, що країнам необхідно нарощувати свої зусилля, намагаючись забезпечити оптимальний баланс між захистом здоров'я населення, запобіганням економічної і соціальної дестабілізації і дотриманням прав людини ... Хоча кожна країна самостійно визначає характер і час введення заходів, спрямованих на профілактику або зниження темпів передачі вірусу, ЄРБ ВООЗ вважає, що заходи соціального дистанціювання та карантинні